Fotoğraflar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi ve TOBB Fotoğraf Servisi

TÜRKİYE'DEKİ İLLER, İNSANİ GELİŞMEDE DENGEYİ YAKALAYAMADI

Pamukkale Üniversitesi araştırmacılarının yaptığı bir araştırmaya göre Türkiye'deki iller, insani gelişmede dengeyi yakalayamadı. Kentlerin eğitim, sağlık ve gelir endeksleri açısından sıralaması birbirinden çok uzak noktalarda bulunuyor. Eskişehir eğitim açısından ilk sırada iken, gelirde 13'üncü, sağlıkta 59'uncu sırada.

Pamukkale Üniversitesi araştırmacılarının yapmış olduğu çalışmaya göre, Eskişehir eğitim açısından ilk sırada iken gelirde 13'üncü, sağlıkta 59'uncu sırada. Gelirde ilk sırada olan Kocaeli, eğitimde 16'ıncı, sağlıkta 52'inci sırada bulunuyor. Sağlıkta ilk sırada bulunan Tunceli ise eğitimde 30, gelirde ise 60'ıncı sırada kendine yer bulabildi. Türkiye'deki ekonomik faaliyetlerin merkezi konumundaki İstanbul'un gelirde 2'inci iken, sağlıkta 22'inci, eğitimde 37'inci sırada olduğu belirlendi. Eğitim, sağlık ve gelir birlikte dikkate alınarak oluşturulan 2013 yılı İnsani Gelişme Endeksi'nde ise Ankara'nın ilk sırada, İstanbul'un 4'üncü sırada bulunduğu saptandı.

UNDP yöntemine dayalı çalışma yapıldı

Pamukkale Üniversitesi araştırmacılarının "Türkiye'de İllere Göre İnsani Gelişme Endeksi (İGE)" başlıklı çalışması; sekretaryası TOBB ETÜ Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi (TOBB ETÜ-SPM) tarafından yürütülen, Sosyal Politikalar Platformunda yayınlandı. Pamukkale Üniversitesi Öğretim Üyeleri Prof. Dr. M. Ensar Yeşilyurt ile Prof. Dr. Oğuz Karadeniz'in de aralarında bulunduğu beş Pamukkale Üniversiteli akademisyen tarafından yapılan araştırma, Türkiye'de Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) yöntemine dayalı olarak gerçekleştirilen az sayıdaki çalışmadan biri oldu.

İllerimizdeki refah olgusu bütüncül değil

Pamukkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden Ferda Esin Gülel, Atalay Çağlar ve Sinem Güler Kangallı Uyar'ın da katkıda bulunduğu araştırma-

nın sonuçlarına göre; hiçbir ilimiz eğitim, sağlık ve gelir endekslerinin tümünde ilk sırayı alamadı. Bu durum araştırmanın sonuç bölümünde "Bütün endekslerin kendi aralarındaki korelasyonlarının düşük olması, Türkiye'de illerin büyük bir çoğunluğunun bütüncül refah olgusuna sahip olmadığını ifade ettiği" şeklinde değerlendirildi.

Sayan: İnsani gelişmede ciddi dengesizlikler var

SPP'de araştırmayı yayınlayan TOBB ETÜ-SPM Direktörü Prof. Dr. Serdar Sayan, Türkiye'de çeşitli kuruluşların illere göre insani gelişmişlik göstergeleri hesapladığını ancak uluslararası kabul görmüş UNDP metodolojisine göre hesaplamanın çok az sayıda yapıldığını bildirdi. Prof. Dr. Sayan, Pamukkale Üniversitesi araştırmasının Türkiye'de insanların günlük hayatlarını yakından ilgilendiren kazançları, ulaştıkları eğitim ve sağlık düzeyleriyle ilgili refah göstergelerini hesapladığını ve tek endekste birleştirdiğini aktardı. Yakınlarda yine UNDP metodolojisi kullanılarak TEPAV'ca yapılan sıralamadan farklı olarak gelir endeksinde illerin kişi başına vergi tahakkuk miktarlarının göz önüne alındığını kaydeden Prof. Dr. Sayan araştırmanın, hem bir ilin kendi içinde hem de iller arasında ciddi dengesizlikler tespit ettiğini söyledi. Prof. Dr. Sayan, "Bu bize, ekonomide ideal büyüme oranlarının yakalanması kadar, büyümenin insani gelişmeye yönlendirilmesinde daha alacağımız oldukça fazla yolumuz olduğunu gösteriyor. Araştırma, kent kent neler yapılması gerektiği konusunda, karar alıcıların yararlanabileceği verileri ortaya koyuyor" diye konuştu.

60 kent "düşük" insani gelişme değeri düzeyinde

SPP'ce yayınlanan Pamukkale araştırmasında Türkiye geneli için İGE değeri 0,604 olarak belirlenirken, bu UNDP metodolojisine göre Türkiye'nin "orta insani gelişmişlik düzeyi"nde bir ülke olduğunu gösteriyor. Türkiye'de 0,604'lük ortalamayı 12 il yakalayabilirken; geriye kalan 69 il daha düşük değerlerde kaldı.

UNDP; 0,550 İGE değerini düşük insani gelişmişlik düzeyi olarak tanımlıyor. Buna göre Türkiye'deki 60 kent, insani gelişmişlikte düşük düzeyde bulunuyor. UNDP, 0,700-0,799 aralığındaki İGE değerini yüksek olarak tanımlıyor. Bu kapsama sadece üç il (İzmir, Kocaeli, İstanbul) girebildi. UNDP'nin çok yüksek insani değer puanına (0,800 ve üstü) ise yalnızca Başkent Ankara (0,817) ulaşabildi. Araştırmada illere göre İGE değerleri incelendiğinde Türkiye'nin batısının genel olarak orta düzeyde insani gelişmişlikte olduğunun saptandığı ifade edildi. İnsani Gelişme Endeksi'nin son sıralarını oluşturan illerin hepsinin (64 ila 81'inci iller arası) Doğu ve Güney Doğu'dan olması ise dikkat çekti.

Eğitim ve sağlıkta durum

Araştırmaya göre alt endeksler itibarıyla, Türkiye ortalamasının üzerinde bulunan il sayılarında eğitim ve sağlıkta iyi durumda iken, gelir endeksinde ise ciddi bir uçurum göze çarptı. Eğitimde 81 ilden 49'u ortalama eğitim endeksi değeri üzerine çıkarken, bu sayı sağlıkta 44 oldu. Gelir endeksinde ise sadece 5 il Türkiye ortalamasının üstüne çıkabildi. Yani eğitim ve sağlıkta Türkiye'nin yarısı birbirine yakın hizmet alabilirken, gelir açısından ortalamanın 5 il tarafından yükseltildiği anlaşıldı.

Buna göre Türkiye'deki eğitim değeri ortalamasını (0,679) yakalayan Osmaniye'nin altında 32; sağlık değeri ortalamasını (0,531) yakalayan Edirne'nin altında 37; gelir düzeyi ortalamasını (0,613) yakalayan Tekirdağ'ın altında tam 76 il bulunuyor.

Endeksler nasıl hesaplandı?

EĞİTİM ENDEKSİ (EE): Eğitim endeksinde iki değişken kullanıldı. 25 yaş ve üzeri nüfusun eğitim hayatı boyunca ortalama olarak kaç yıl eğitim aldığını gösteren ortalama okullaşma yılı (OOY) ve şu an itibariyle bir çocuğun eğitim hayatı sonuna kadar kaç yıl eğitim alacağının beklendiğini gösteren Beklenen Okullaşma Yılı (BOY).

SAĞLIK ENDEKSİ (SE): Yeni doğmuş bir bireyin yaşamı boyunca belirli bir dönemdeki yaşa özel ölümlülük hızlarına maruz kalması durumunda, yaşaması beklenen ortalama yıl sayısını belirleyen Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi (DBYS) verisi kullanıldı.

GELİR ENDEKSİ (GE): AB uyum çalışmaları çerçevesinde 2001 yılından itibaren Türkiye'de illere göre kişi başına düşen gelir hesaplanmıyor ve yayınlanmıyor. Bu nedenle araştırmada temsili değişken hesaplandı. Bunun için İGE'nin GE bileşeni kişi başına tahakkuk eden vergiden yola çıkılarak hesaplandı.

İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ (İGE): Elde edilen SE, EE ve GE değerleri UNDP tarafından da kullanılan formüle göre tek bir endekse (İGE) dönüştürüldü.

İllere göre İGE ve alt endeksler (*)								
	EE	Sıra	SE	Sıra	GE	Sıra	İGE	Sıra
Ankara	0,942	2	0,741	13	0,780	3	0,817	1
İzmir	0,851	14	0,694	18	0,773	4	0,770	2
Kocaeli	0,838	16	0,486	52	1,000	1	0,741	3
İstanbul	0,746	37	0,660	22	0,817	2	0,738	4
Muğla	0,801	23	0,966	4	0,435	12	0,695	5
Trabzon	0,826	20	0,924	5	0,375	19	0,659	6
Yalova	0,840	15	0,778	10	0,422	14	0,651	7
Antalya	0,778	28	0,746	11	0,473	10	0,650	8
Rize	0,861	11	0,855	7	0,361	23	0,643	9
Mersin	0,738	39	0,580	33	0,572	6	0,626	10
Bolu	0,893	7	0,726	15	0,371	21	0,622	11
Denizli	0,785	25	0,673	20	0,418	15	0,604	12
Kırıkkale	0,867	10	0,481	54	0,524	8	0,603	13
Artvin	0,913	5	0,725	16	0,315	34	0,593	14
Zonguldak	0,769	29	0,521	47	0,510	9	0,589	15
Tekirdağ	0,806	22	0,423	66	0,576	5	0,581	16
Bursa	0,800	24	0,433	64	0,540	7	0,572	17
Eskişehir	0,948	1	0,456	59	0,428	13	0,570	18
Karabük	0,879	8	0,606	30	0,344	27	0,568	19
Edirne	0,851	13	0,532	44	0,377	18	0,555	20
Burdur	0,832	17	0,651	24	0,314	35	0,554	21
Isparta	0,904	6	0,637	27	0,283	41	0,546	22
Kayseri	0,746	36	0,548	40	0,395	16	0,545	23
Aydın	0,763	31	0,648	25	0,320	33	0,541	24
Giresun	0,784	26	0,919	6	0,208	56	0,531	25
Hatay	0,597	57	0,540	43	0,462	11	0,530	26
Çanakkale	0,875	9	0,472	56	0,356	25	0,528	27
Samsun	0,711	44	0,576	35	0,358	24	0,527	28
Balıkesir	0,815	21	0,487	51	0,343	28	0,514	29
Düzce	0,727	40	0,541	42	0,342	29	0,512	30
Karaman	0,745	38	0,733	14	0,246	47	0,512	31
Tunceli	0,769	30	1,000	1	0,174	60	0,511	32
Kırşehir	0,826	19	0,609	29	0,265	42	0,511	33
Bilecik	0,921	3	0,468	58	0,305	37	0,508	34
Sakarya	0,757	32	0,429	65	0,389	17	0,502	35
Erzincan	0,752	33	0,742	12	0,226	53	0,501	36
Konya	0,646	53	0,567	39	0,335	32	0,497	37
Kırklareli	0,917	4	0,362	74	0,370	22	0,497	38
Manisa	0,719	43	0,484	53	0,350	26	0,496	39
Uşak	0,783	27	0,505	50	0,305	36	0,494	40
Malatya	0,747	35	0,651	23	0,241	49	0,490	41
Amasya	0,857	12	0,519	49	0,262	44	0,488	42
Kastamonu	0,711	45	0,525	45	0,303	38	0,484	43
Aksaray	0,515	64	0,639	26	0,339	31	0,482	44

	EE	Sıra	SE	Sıra	GE	Sıra	İGE	Sıra
Sinop	0,749	34	0,666	21	0,211	55	0,472	45
Ordu	0,567	59	0,854	8	0,215	54	0,470	46
Elazığ	0,665	50	0,598	31	0,257	45	0,468	47
Adana	0,684	48	0,380	72	0,372	20	0,459	48
Sivas	0,685	46	0,445	62	0,295	40	0,448	49
Çorum	0,645	54	0,571	37	0,228	52	0,438	50
Bartın	0,722	42	0,469	57	0,244	48	0,436	51
Kahramanmaraş	0,512	65	0,704	17	0,228	51	0,435	52
Kütahya	0,827	18	0,321	76	0,298	39	0,430	53
Osmaniye	0,679	49	0,594	32	0,194	57	0,428	54
Nevşehir	0,726	41	0,405	67	0,263	43	0,426	55
Çankırı	0,631	55	0,621	28	0,169	62	0,405	56
Niğde	0,648	52	0,575	36	0,172	61	0,400	57
Afyonkarahisar	0,648	51	0,383	70	0,250	46	0,396	58
Adıyaman	0,524	62	0,800	9	0,126	69	0,375	59
Gümüşhane	0,517	63	0,970	3	0,101	75	0,370	60
Gaziantep	0,488	66	0,301	77	0,340	30	0,368	61
Yozgat	0,544	61	0,519	48	0,174	59	0,366	62
Tokat	0,552	60	0,447	61	0,167	63	0,345	63
Bayburt	0,685	47	0,449	60	0,122	70	0,335	64
Batman	0,325	70	0,692	19	0,166	64	0,334	65
Mardin	0,229	73	0,991	2	0,162	65	0,332	66
Erzurum	0,449	67	0,347	75	0,231	50	0,330	67
Iğdır	0,363	69	0,545	41	0,141	68	0,303	68
Diyarbakır	0,271	72	0,523	46	0,186	58	0,298	69
Kars	0,379	68	0,480	55	0,104	74	0,266	70
Siirt	0,227	74	0,570	38	0,105	73	0,239	71
Ardahan	0,583	58	0,252	78	0,084	77	0,232	72
Bingöl	0,313	71	0,400	69	0,082	78	0,217	73
Şırnak	0,083	80	0,578	34	0,141	67	0,189	74
Hakkari	0,181	76	0,370	73	0,098	76	0,187	75
Bitlis	0,213	75	0,402	68	0,072	79	0,183	76
Şanlıurfa	0,113	77	0,380	71	0,108	72	0,167	77
Van	0,111	78	0,057	80	0,161	66	0,101	78
Kilis	0,601	56	0,001	81	0,110	71	0,040	79
Ağrı	0,017	81	0,140	79	0,026	80	0,039	80
Muş	0,094	79	0,437	63	0,001	81	0,035	81
Türkiye	0,679	49	0,531	44	0,613	4-5	0,604	12

** Tablodaki değerler MEB, TÜİK ve Gelirler Genel Müdürlüğü'nün kaynaklarından yazarlar tarafından hesaplanmıştır. Hesaplanan İGE değeri 0,550'den küçükse "düşük", 0,550-0,699 arasında ise "orta", 0,700-0,799 arasında ise "yüksek", 0,800 ve yukarısında ise "çok yüksek" insani gelişmişlik olarak adlandırılır.*

TÜRKİYEDEKİ İLLERİN İNSANİ GELİŞMESİ "DENGESİZ"

Kent	İGE'deki Yeri	EE'deki Yeri	GE'deki Yeri	SE'deki Yeri
ANKARA	1	2	3	13
ESKİŞEHİR	18	1	13	59
KOCAELİ	3	16	1	52
TUNCELİ	32	30	60	1

TOBB ETÜ'DEN TARİHİ BAŞARI

TOBB ETÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Takımı, ACM-ICPC SEERC 2016 Programlama Yarışması'ndan tarihi başarı ile döndü.

ACM-ICPC SEERC 2016 (Southeastern Europe Regional Contest) bölgesel programlama yarışmasına katılan 85 takımın yaklaşık yarısı Romanya'da, diğer yarısı ise Ukrayna'da eşzamanlı olarak yarıştı. Doç. Dr. Osman Abul koçluğunda, TOBB ETÜ Bilgisayar Mühendisliği bölümü öğrencileri Mustafa Erdem Kirez, Onur Yıldız ve Mehmet Murat Akburak'tan oluşan LogicError isimli üniversite takımı, Romanya sıralamasında 3., Romanya+Ukrayna (SEERC) sıralamasında 6. olarak tarihi bir başarıya imza attı. Özellikle Romanya ve Ukrayna'nın ülke olarak güçlü olduğu bu bölgede, ilk kez bir Türk takımı (TOBB ETÜ) ilk 10 içinde yer almayı başardı. Son 10 yıldır ülkemizin önde gelen üniversitelerinden her yıl ortalama 6 takımın düzenli olarak katıldığı yarışmada üniversitemiz takımının bu başarısı ülkemiz bilim ve teknolojisi adına çıtayı yükseltti. Takım, gelecek yılki bölgesel yarışmada ilk 3 içinde yer alarak dünya şampiyonasına katılmayı hedefliyor.

ACM-ICPC Programlama Yarışması nedir?

Geçmişi 1970 yılına dayanan ACM ICPC, dünya çapında üniversite öğrencileri arasında takım halinde yarışılan en prestijli programlama yarışmasıdır. 2016 yılında yarışmaya 2 bin 736 üniversiteden 40 binden fazla yarışmacı (yaklaşık 14 bin takım) iştirak etti. Yarışma öncelikle bölgesel yapılıyor. Her bölgeden dereceye girenler ise dünya şampiyonasına katılmaya hak kazanıyor. Dünya şampiyonasında her yıl yaklaşık 130 takım yarışıyor.

Türkiye'nin de dahil olduğu Güneydoğu Avrupa bölgesinde 10 ülkeden (Türkiye, Yunanistan, Bulgaristan, İsrail, Moldova, Romanya, Ukrayna, Karadağ, Sırbistan, Makedonya) üniversiteler katılabiliyor.

Bir Türk üniversitesinin aldığı en başarılı sonuç

Bu arada Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı Doç. Dr. Oğuz Ergin yaptığı açıklamada şu ifadelere yer verdi:

"Değerli TOBB ETÜ Ailesi,

ACM tarafından her yıl yapılan bölgesel programlama yarışmasına (ACM-ICPC SEERC 2016, Southeastern Europe Regional Contest) bu yıl katılan 85 takım arasında TOBB ETÜ Bilgisayar Mühendisliği bölümü takımı 6. oldu. Bu derece, yarışma tarihinde herhangi bir Türk üniversitesinin aldığı en başarılı sonuçtur.

Ben takımın koçu Osman Abul hocamızı, liseler arası bilgisayar olimpiyatlarına katılan liseli öğrencilere ders vererek bu öğrencilerin TOBB ETÜ'yü seçmesine vesile olan Fatih Demirci, Buğra Caşkurlu ve Mehmet Tan hocalarımızı ve takımımızı oluşturan öğrencilerimiz Mustafa Erdem Kirez, Onur Yıldız ve Mehmet Murat Akburak'ı kutluyorum. Kazandıkları bu büyük başarı gelecek yıl daha iyisini yapmak için bize yüksek bir çıta belirlemiştir.

Bu yıl yarışmaya Türkiye'den katılan diğer takımlardan en iyi dereceyi alan 51. sıradaki Boğaziçi takımı olmuştur. Bu başarıya katkıda bulunan tüm arkadaşlarımızı kutlarım. Saygılarımla."